

Амир ХУДОЙБЕРДИ

ОЙДИН ЛАҲЗАЛАР

АМИР ХУДОЙБЕРДИ

Қарши туманидаги Шилви
(Шайх Шиблий) қишлоғида
таваллуд топган.

ТошДУ (ҳозирги ЎзМУ)нинг
ўзбек филологияси факультетини
тамомлаган. Ҳозирда "Насаф"
нашриётида бош муҳаррир
лавозимида фаолият кўрсатмоқда.
"Дунё ва мен", "Жавобсиз савол",
"Эврилиш", "Еттинчи малак"
номли китоблари чоп қилинган.

Амир ХУДОЙБЕРДИ

ОЙДИН ЛАҲЗАЛАР

**Тошкент
«Nihol»
2008**

Мазкур китобга шоир Амир Худойбердининг турли йилларда ёзилган энг яхши шеърлари ва янги ижод намуналари киритилди. Китоб бадиий сўз санъати ихлосмандларига манзур бўлади деган умиддамиз.

© «Nihol» нашриёти, 2008 йил.
Амир Худойберди. «Ойдин лаҳзалар».

Қисматимга тангри битмиш не бало чекмоқ жафо,
Не жафоки бошим узра ҳар қадамда юз бало.

Бўйнима ғам сиртмоғи, сиртмоқ учи ёр илкида,
Не сабабким қийнамоқдин ул санам топгай сафо.

Бўлма ҳайрон сирларингни сотса дўст деб билганинг,
Бевафо оламда, гумроҳ, кимдан изларсан вафо.

Ўйдилар бағрин қамишнинг ва оғочнинг созчилар,
Чикди найдин нолаю, создин сим-сим садо.

Хастамен, дардим давосиз, барча зорлар мен томон,
Барча беморлар тиларлар мен бемордин шифо.

Бир шароб берди - шароби антахур - Мансур ила
Қошима келгай Насимий ёнида Машраб бобо.

"Зурриёдим, англа додим, аналҳақнинг ҳукми – дор,
Бандаси юз бурса бурсин, вале юз бурмас худо".

Мен увайсмен, ул нуроний учта зотдир муршидим,
Учта зотдин, пир талабмен, шоядки олсам дуо.

Мард турурмен, қисматимга тангри не ёзган эса,
Йўқ демасмен, ахир йўқ-ку интиҳосиз ибтидо.

Гар Амирмен, амрига бош эгганимда, ё ҳабиб,
Дил ёришгай, ёра тушгай кўзларим, шу – муддао.

Борми мен нодон каби икки жаҳон оввораси,
Тоатда тоқат, куфрда маддалар дил ёраси.

Чекди сарҳад икки кифтим ўртасида, ё фалак,
Бир томоним боғ эса, бир ён олов фаввораси.

Тилда тангри зикри, тақво тасбеҳи қўйнимдадир,
Бўйнимда сиртмоқ каби ёр зулфининг зуннораси.

Бир-бирига зид тамошо икки лавҳа, икки дарж:
Ол юзим Оллоҳдин ойдин, недин манглай қораси.

Англаёлмай лол эрурман, иддаоми муддао?!
Гоҳ ўнг, гоҳ айланар терс чархнинг даввораси.

Тенг бўлинмиш иккига дил ярми иймон истагай,
Илинжин ботил элидин излагай бир пораси.

Баски гумроҳлик, Амир, қўйгил оёғинг бир томон,
Ҳаққа юзлан, дардларингни борми ўзга чораси?

Кечди умринг, эй ғариб, ғафлатда нодонлиқ ила,
Ҳар ишингда минг надомат, минг пушаймонлиқ ила.

Топмади қалбинг ҳаловат, руҳ маломат кунжида,
Тазарру даштида жисминг қолди сарсонлиқ ила.

Уқубат чекмоқни охир билмайин айш айладинг,
Ўйладинг кечгай ҳаёт ишратда шодмонлиқ ила.

Минмасангда кибр отин эл деди киббор сени,
Унутдинг гоҳ оёғинг остини осмонлиқ ила.

Синди чил-чил, тошга урдинг умрнинг пок гавҳарин,
Зулм этдинг ўз-ўзингга хулқи ҳайвонлиқ ила.

То чуқурроқ ботди кўкракка надомат ханжари,
Чиқмагай жонинг танангдан ҳеч осонлиқ ила.

Ким билибди, амридин андуҳ ўтида куйса дил,
Энди чеккайсан азоб чоки гирибонлиқ ила.

КУЛИБ-КУЛИБ

Ҳузуримга келур ёр кулиб-кулиб,
Кўзлари шўху айёр, кулиб-кулиб.

Енг ичида ханжари, фитна билан
Дил қонин тўккай хунхор, кулиб-кулиб.

Булбул дилимни, куриб ноз қафасин,
Йиғлатади зор-зор, кулиб-кулиб.

Кулф урса-да баҳор минг жилва қилиб,
Оламга ёғдирур қор, кулиб-кулиб.

Қатлима қилич қилиб қошларини
Сочларини этур дор, кулиб-кулиб.

Санчади ниш зулфининг чаёнлари
Дилга солур захри мор, кулиб-кулиб.

Бошга солиб балолар, парвоси йўқ,
Айланар чархи даввор, кулиб-кулиб.

Жонингни олиб, Амир, ваҳ, яна ул
Узр сўрайди беор, кулиб-кулиб.

1993 й.

(Жумакул Курбонга)

Тангри яратмишдир йўлингизни рост,
Қаламга узалган қўлингизни, рост.

Кажравлар ўнгини сўлга бурмишлар,
Этмиш сизнинг хатто сўлингизни, рост.

Қалбингиз тимсоли сардоба эрса,
Гулзорга дўндирмиш чўлингизни, рост.

Муборак заминда муборак оят
Туғилди, чулғади дилингизни, рост.

Ким элим деб ёқа йиртар, сиз ичдан
Жон каби севасиз элингизни, рост.

Сиз доим хизматда камарбастасиз,
Эл деб боғлагансиз белингизни, рост.

Амри-ла аммора ёлғонга қарши
Шамширдек чархлади тилингизни, рост.

Ишқ боғин боғбони қурбон ўлмишдир
Хазонларга бермай гулингизни, рост.

Тонг ёришди билмагайсан, эй ғариб.
Кунга сажда қилмагайсан, эй ғариб.

Тарк этиб тун зулматин, офтоб сари
Борганингда келмагайсан, эй ғариб.

Дилни бошинг узра санжоқ айладинг,
Нега олдга жилмагайсан, эй ғариб?

Илтижо қил, санжоғингни аршга ил,
Ё назарга илмагайсан, эй ғариб?

Тобакай ғофил колурсан, қўзғалиб
Елдиригдай елмагайсан, эй ғариб.

Тонгга ўтру турганингда тонг кулар,
Нега сен бир кулмагайсан, эй ғариб?

Борлиғингни тонг зиёси чулғаса,
Ўлганингда ўлмагайсан, эй ғариб!

Ёр томонга тортқилар дил гоҳида,
Хорга дўндим сарғайиб даргоҳида.

Қанча чўзмай кўкка етмас қўлларим,
“Не ишинг бор, дер, фалакнинг моҳида”.

Бир Юсуфсиймо эди, дил ахгари
Кўп замонким ётди ҳасрат чоҳида.

Ғам булутдек кўк юзини қопласа,
Ўртанурман фурқатида, доғида.

Чун ичимдан ўрласа дуд, ё фалак,
Демагайлар: ўт кўринмас оҳида.

Ёр кулиб дер: минг уринма, баргида
Мен юрарман, сен юрсанг шоҳида.

Гул жаҳонни истади боғ сайрига
Чиққанида ул жаҳон қиз – Шоҳида.

Ким эдинг сен, ким бўлибсен, эй Амир,
Борлиғингни садқа қилдинг роҳида.

СЕН

1

Сен менинг йўқотган ёшлигим,
Кўксимга кўмилган қуёш – сен.
Зулумот қаъридан кўкларга
Отилиб чиққан тош – оташ – сен.
Сен – оппоқ орзусан,
Болалик
Неклиги нақ қалбим нақшида.
Шунчалар олиссан – олисман,
Етай деб бор умрим бахшида.
Этагимни силкиб кетмаган
Дунёдан топганим дунё – сен.
Толесан – ҳеч бир кас етмаган,
Энг олий саодат гўё – сен...

2

Дилим сўзон бўлди, дилсўзон, дилсўз...
Бошимдан тангрининг иноятлари
Сочқидай сочилди, сорланди сочинг.
Очилди самонинг синоатлари
Сен-да очилмоқдин йўқдир иложинг.
Сахарда лаб ёрган ғунча ибоси
Майин кулгичингда зоҳирми аё?
Оқ момиқ баданинг бахтнинг либоси
Қўш қилич қошингга қуёш маҳлиё,
Дилим сўзон бўлди, дилсўзон, дилсўз...

Муҳаббатим сенга тангрим эҳсони,
Малаклар бошингга кийгизган гултож.
Ярадор кўксимга боқсанг, дунёни
Теранроқ англайсан, кўзларингни оч.
Кўзларингни очгин, чекинсин ғафлат
Чекинсин қаршингда улкан бир девор.
Дил берсанг, барини англарсан албат,

Етмиш минг парданинг ортида не бор?
Дилим сўзон бўлди, дилсўзон, дилсўз...

Сочларингни силаб суйсам, суманбар
Сирлари сочилгай – самовий сийрат.
Борлиққа таралгай мушк ила анбар,
Кўксимда потирлар бир қушча – ҳайрат,
Дилим сўзон бўлди, дилсўзон, дилсўз...

1998 й.

Жаннат тўболари кўрсатмоқда юз,
Сирот кўпригидан ўтмасам бўлмас.
Қаршимда турибди бир нозанин қиз,
Мен уни бир бора ўпмасам бўлмас.
Тангрига тиловат таскинми ёки
Ҳижрон яғмосидан паноҳ тилашми?
Тақдирни турбатда топмасам токи
Анлардим арш ато этган сийлашни.
Дилдорлик изҳорин малаклар ёзмиш
Икки кифти оша, айланг тамошо.
Қаро қуюн аро ақлдан озмиш
Бир ошиқ ғам тоша ичию тоша.
Менинг-да қалбимда фироғидан из
Тўбо яфроғи-ла кўммасам бўлмас.
Қаршимда турибди бир нозанин қиз
Кўзларига мангу чўммасам бўлмас...

2008 й.

Кўзлар тўкнашдию
Чақмоқ чақилди,
Қалбларга туташди бир парча оташ.
Вужудда ғалат бир гулхан ёқилди.
Куйдик - ўт тафтига беролмай бардош.
Куйдик - куймоқ азал ишқ аҳлига хос,
Сахрога улоқди Қайсинг оёғи.
Бу ёғи севгимас – телбалик холос,
Уқубат, ғам-ғусса, азоб бу ёғи...

2008 й.

Сенинг кўнглинг учга бўлинган,
Учта қисм – учта моҳият.
Учта жойга банди қилинган
Учта исм, учта офият.
Сенинг кўнглинг учта нимта ой,
Ҳар бўлаги яхлит бир кўзгу.
Ҳеч бирида менга йўқдир жой
Гарчанд севгим мусаффо, эзгу.
Чорлаганда ойдин хаёллар
Кузги барглар тушса йўлакка.
Оғритса-да дилни малоллар,
Йўқ, бўлинма тўртта бўлакка.
Йўқ, бўлинма!
Кўнглингни кўрсам
Қанийди бус-бутун ва яхлит.
Нигоҳингдан саволлар сўрсам,
Жавоб берса: “Бахтлимиз, бахтли...”

Нима қилай, тунд ва ёввойи
Тун сабримни синар ҳойнаҳой?
Туйғуларим ҳарис, ҳавойи
Хаёлимни ўғирлаган ой.
Кўк қаърида милтиллаган тош
Тимсолида тилсимлар тили.
Сассиз сўзлар, илоҳий, нурфош,
Гўё олис бахтнинг манзили.
Нима қилай, мусаввир мисол
Расминг чизса бедор киприклар?
Такбир айтса заррин пўртахол,
Бунёд бўлса ойдин кўприклар.
Сен томонга олиб борса ой,
Юлдузлар жим маржон тақсалар.
Кучоғидан берса бизга жой
Кечаётган ойдин лаҳзалар.

АЁЛ МАДҲИ

Шоир зоти
Токи дунё тарихида
Бино бўлиб
Аёл ва Ишқ таърифида
Сўз тарошлар,
излар ташбех,
излар оҳанг.
Тимсолини топа олмай
Аҳволи танг.
Миллион йилки,
Қалам йўнар,
кечар ҳаёт.
Хуноб бўлар тўқий олмай
Мос бир баёт.
Тунлар бедор
Оқ қоғозга дардин тўқар,
Кекса оғоч

Йиғлаб-йиғлаб баргин тўкар.
Аёл мадҳин куйлай, дея
Қумри нолон.
Неча шоир келиб-кетди,
Умри нолон.
Куйлай, деди гўзалликни,
нафосатни,
Аёлдаги илоҳий нур –
тароватни.

Аммо афсус
Битолмади дил изҳорин.
Мукаммал шеър илинжида
Синди тори.
Тарих, Замон эврилдию
Бизларга гал
Келди,
Энди беряпмиз биз
Сўзга сайқал.
Тиним билмай излаймиз
соз навосини.

Қилмасак-да
буюкликнинг даъвосини.
Гарчанд тўлиб-тошса-да
қалб илҳомимиз,
Аммо ночор,
рангсиздайн
каломимиз.

Яна, яна чўзилар қўл
Созга томон
Сингиб кетар Вужуд ва Қалб
Сўзга тамом.
То дунёда шеърият бор
Аёл мадҳи
Тугамайди,
шунинг учун
Аёл бахтли!

(Ҳазил)

"Адабиёт - атомдан кучли,
Унинг кучи билан сиз зинҳор
Ўтин ёрманг", деб ўгит бермиш
Шогирдларга Абдулла Қаҳҳор.
Устоз панди қалбларда ҳамон,
Тез-тез тилда янграр бу ўгит.
Не қилайлик ўзгарди замон,
Ўзгарди шарт-шароит, муҳит.
Осонликча қозон қайнамас,
Гонорар йўқ. Тириклик душвор.
Десангиз-да асл айнимас,
Бизда энди ўтинчи бисёр.
Кимга керак ташвиш, даҳмаза,
Юрибмиз тинч, ўтинни ёриб.
Не қилайлик замон боқмаса,
Нима фойда топардик нолиб.
Бизни, рости, кечиринг, устоз,
Ўйламасак бўлмас қозонни.
Айтаверсак гап кўп, ўтин оз,
Ўзгартирмоқ мушкул замонни.
Дилга таскин берар, биз нечун
Куюнайлик, нима керак ғам.
Бизлар киммиз, ҳатто ушбу кун
Ўтин ёрар Фалонийлар ҳам.
Шукур деймиз, турмуш шоҳона
Бўлмаса-да эмасмиз ночор.
Ахир, биздан пастак поғона
Чўпчак териб юрганлар ҳам бор.

ШОГИРД-ТАЛАБА ҚИЗЛАРГА

Гулрухсордай юзим бор, Нилуфардай кизим бор,
Зебо, Лола, Насиба, Дилдордаин изим бор.
Шахло каби оламни ёруғ кўрар кўзим бор,
Мастурадай элимга айтар ширин сўзим бор,
Садафдаги инжудай ҳар бирида ўзим бор.

Ййратади дилимни шогирд кизлар камоли,
Очилгандай бўлади гўё олам жамоли.
Тонг отади бошида оппоқ шоҳи рўмоли,
Баски, тегса толенинг кўксимизга шамоли,
Нуржаҳондай фалакда чакнаган юлдузим бор.

Ҳар бирининг ҳуснида илму дониш зиёси,
Гулшан аро гул десам, йўқ таърифи, қиёси.
Тонгги шабнамдан тиниқ ой юзин маҳлиёси,
Куйласа-да минг битта Шералиси, Ғиёси
Ажаб бўлғай, созларни соз айлаган созим бор.

Дилафрўзнинг шеърида, Моҳиранинг чангида,
Чангига зеб берган дил қабосининг рангида,
Гулнозанинг кумушдай кулгусин жарангида,
Оламни кашф этгандай бўлиб янги-янгидан
Бир-биридан кечган соз, аъло шабу рўзим бор.

Ўғилой ва Умида, Дилнозаю Ҳамида,
Ғамдан бирор асар йўқ Орзигулнинг ғамида.
Қийғоч қошлар шиддати бор қиличнинг дамида,
Минг тилло қалин пули ҳар бирига камида,
Шунча сулув қизим бор, демак, билинг, нозим бор.

Шаҳринисо, Шоира, камтаргина Шоҳида,
Бугун ўзи ҳам устоз олий илмгоҳида.
Барноларим, тўсиқлар учраса-да гоҳида,
Адашманг, муқим бўлинг эзгуликнинг роҳида,
Сиздай кўҳли, иболи, қошлари кундузим бор.

Элмираю Гулмира, Фотима – шўх, шаддодлар,
Берилган дарс сабоқни Дилфуза ҳамон ёдлар.
Дилсўзнинг дил дафтارين зийнатлади ижодлар,
Вазмин ва сипо эрди Олия, Муножотлар,
Устоз сабри синовли, чун тангридан тўзим бор.

Фахр этарман ҳар бири софдил, тоза иймондир,
Латофатли, хуш калом, хуш хулқ, зебо инсондир.
Армонсиздир, шоядки, армонсизлик – армондир.
Ҳар бири Зебунисо, Нодирайи даврондир,
Гуркирамай нега мен, чун теран илдизим бор.

Сиз борсиз – кўксим осмон, доим бошим сарбаланд,
Сиз борсиз – чекилган ҳар тўсиқ, ғов эмас писанд.
Сиз борсиз – сизга қалбим меҳр ила банду банд.
Урунмасин ғаюрлар ғарази зоҳир ҳар чанд,
Юзим ойдин, шукрким, ҳалол нону тузим бор.

Нигоҳларинг барқи нақ олмос,
Қўш қиличнинг кескир дами бор.
Қалбим сендан йироқ кетолмас,
Ҳар буржида ҳажринг ғами бор.

Қанча гулни ўпдим. Ул маҳваш
Ёноқларда лабларим оташ
Муҳри қолди, англадим яккаш,
Дудоғингда новвот нами бор.

Эҳтирослар – сирли шабларинг,
Қулоғимга айтган гапларинг.
Фақат, фақат сенинг лабларинг
Ўзгачадир, севги таъми бор.

Сен шоҳдирсан, мен бир фуқаро,
Ҳолим кўриб, дема "фу, каро".
Сенга гуллар отганлар аро
Мендек ошиқ кимдан ками бор?!

Майли, минг йил кечсин фироғинг,
Тилимдадир яккаш сўроғинг.
Илк кўришда қалбда қароғинг
Ёқиб кўйган умид шаъми бор.

Бир тўшакда, бир кўрпада ётиб ёнма-ён
Ухляямиз, ахир дема, бегоналармиз.
Тўшагимиз замин бўлса, кўрпамиз - осмон,
Ёндошликни англолмаган девоналармиз.

Бир илдиздан кўкарганмиз, муаззам олам
Бешигимиз, дема, сийқа афсоналармиз.
Момо Ҳаво онамиздир, отамиз - Одам,
Қондошликни англолмаган девоналармиз.

Бани башар ошёни шу митти сайёра,
Қўлни қўлга берсак гўё маржоналармиз.
Тинч ва тотув яшасак бахт топгаймиз зора,
Жондошликни англолмаган девоналармиз.

УСТОЗГА МАКТУБ

Устоз!
Бир гала итлар
Қуршовидаман.
Бир гала итлар...
“Тур, кет”, десам, кетмас.
Зарра парво этмас.
Кимдир олқишларми пинҳона?!
Билмайман...
Қандай разолатли замона?!
Бу итлар қилиғи
итга хос.
Егани ўлакса...
ва нажос.
Суяк ташласам-да қарамас,
Қанчалар худбин
ва ярамас.
Ириллаб ёпишар оёққа,
Оҳ, устоз!
Қочайин қаёққа?!

Қандайин жирканч ва
паст махлуқ!
О, энди менга бир
нажот йўқ,
шекилли?!
Бу итлар ҳуриши
оламни бузмаса,
Кошки занжирини узмаса.
Ғапшинар қутурган алфозда.
Лекин бу итлар,
жаҳлдор итлар
Тортиб мулойим,
Думин ликиллашиб
Кимнингдир қошида
Кир,
йирганч
товонин
ялайди.
Менга алам қилар:
бу итлар
кўп сурбет,
Ночор кўриндингми,
талайди!

1990 й.

ИРОНИЯ

Адашибмиз, билмабмиз,
Қаранг, қуллуқ қилмабмиз.
Бизлар “киссавур” деган
Кимса “тадбиркор” экан.
Адашибмиз, билмабмиз,
Нега қуллуқ қилмабмиз?
Товламачи, аферист
Яшар солиб суронлар.
Билмабмиз, билсак улар
Экан “уддабурон”лар.
“Ўғри” деганинг асли
“Ишбилармон” кас экан.
Гарчи нотайин наслинг,
Пулинг бўлса бас экан.
Пора ол, эл киссасин
Қоқла, тала, “шимо” қил.
Бойимокнинг йўлида
Нима қилсанг, шу – маъкул.
Кам бўлмассан, сотишни
Уддаласанг – бойирсан.
Хорсан – бизнес қилмасанг
Хоҳ олим, хоҳ шойирсан.
Боқмай олду кетингга
Унут хаё-шармни.
Қийналмассан бетингга
Қоплаб олсанг чармни.
Виждон деган чўпчаклар
Бузмасин хаёлингни.
Ҳатто бизнес йўлида
Ишга қўш аёлингни.
Тирикчилик торин ол,
Керак энди машшоқлик.
Эплаб ушла, эплаб чал,
Жонга тегди қашшоқлик.
Залолатнинг ботқоғи
Боссанг қайси томона,
Тортмаса-да оёгинг

Судраб борар замона.
Адашибмиз, билмабмиз,
Бизлар – асли ландавур.
“Қахрамон”и замоннинг
Бугун “жаноб” киссавур.
Эпложмадик яшашни,
Мослашолмай ҳайронмиз.
Жамиятга етти ёт
Кимсалармиз – нодонмиз.
Диёнатни пуллашга
Келмадими чоғимиз,
Энди чидамоқ керак
Уқубатдир - роҳимиз.

1996 й.

ЮЛДУЗ УСМОНОВА МОНОЛОГИ

Самодаги юлдузларга кўчсам ҳамки,
Зулматларда шамдек ёниб-ўчсам ҳамки,
Олисларда сендан айро тушсам ҳамки,
Дарё бўлиб тошар кўнглим – соғинаман,
Она юртим, ёлғиз сенга сиғинаман.

Сен бўлмасанг, бўлармидим Юлдуз бу кун,
Ишқингда қалб ёнар кеча-кундуз бу кун.
Чуқур ботди кўксимга бир илдиз бу кун.
Илдиздан узилса ким шаксиз сўлар,
Илдиздан узилмаган чинор бўлар.

Сенга томон талпинармен, юрагим – сен.
Ҳар қадамда менга паноҳ, керагим – сен.
Қайда бўлмай, сенинг битта бўлагинг – мен.
Кечолмасман сендан, асл ўзлигимсан,
Қаро қошли, қаро кўзли ўзбегимсан.

Мен Ватанни алишмасман дунёларга,
Алишмасман Париж, Рим, Амирқоларга.
Тупроғингнинг зарраси тенг тиллоларга,
Она юртим, дилдан севган дилбандингман,
Хизматингга камарбаста фарзандингман.

Чиқмай туриб ширин жони баданидан,
Кечмас Юлдуз ўз элидан, Ватанидан,
Айро тушмас булбул ҳам ўз чаманидан,
Булбул бўлиб наво қилдим боғларингда,
Гарчи қанча алам қолди зоғларингда...

СЕВАМАН

Мен сени севаман ғунча лабида
Ўпичдай титраган шабнам мисоли.
Мен сени севаман ҳижрон шабида
Эриб битаётган бир шам мисоли.

Мен сени севаман чўққини кучиб
Жарликка осилиб турган қоядай.
Мен сени севаман ўзидан чўчиб
Ўзига эргашиб юрган соядай.

Мен сени севаман, о, бундан ортиқ,
Севишимни талаб қилмагин, гулим.
Бундан ортиғини этолмам тортиқ,
Бундан ортиқ севги бўлади ўлим.

ТЎЛҚИНЖОН МАРСИЯСИ

Турналар кўк юзин ювиб, артиб кетди,
Узун-узун арғимчини тортиб кетди.
Сен ҳақингда аччиқ хабар эшитганда
Совуқ ханжар юрагимга ботиб кетди.
Кўзларимдан қуйилди сел – ғам жоласи,
Қайга кетдинг, ўзбегимнинг бек боласи?

Шогирдларим ичра асл марди эдинг,
Гулзор аро гуллар турфа: зарди эдинг.
Чехранг кулиб турган билан, билар эдик,
Юрагингда минг битта дард, дардли эдинг.
Тоғларни-да уйғотди сел – қалб ноласи,
Қайга кетдинг, ўзбегимнинг бек боласи?

Ёниқ чехранг кетмас асло хаёлимдан,
Қораймоқда замин ҳам дил малолимдан.
Қизғалдоқдай бир очилиб дув тўкилдинг,
“Нега? Нега?” Фалак титрар саволимдан.
Қалбинг гўзал эди мисли тоғ лоласи,
Қайга кетдинг, ўзбегимнинг бек боласи?

Тонгда сени фаришталар олиб кетди,
Оқ турналар қанотига солиб кетди.
Орзуларинг кўп эдику осмон қадар,
Наҳот бари ерда гирён қолиб кетди?
Чил-чил синди тўлмай умид пиёласи,
Қайга кетдинг, ўзбегимнинг бек боласи?

Сен ҳақингда битажакман дoston ҳали,
Ёдинг билан очилар кўп бўстон ҳали,
Сен тириксан, ўлмагансан, руҳинг ҳаққи
Кўп қалбларни уйғотгайдир Осмон ҳали.
Нурдан эди юрагингнинг зуволаси,
Қайга кетдинг, ўзбегимнинг бек боласи?

ТЎРТЛИКЛАР

1

Тилагим самари ҳар битта жонда
Шиғил ҳосил берса, толе осмонда
Қуёшдай порласа, ёмонлик кетиб
Эзгулик тантана қилса жаҳонда!

2

Бирор қавм пастлигин билмоқ бўлсанг, назар сол,
Золимлари қошида олимлари малайдир.
Оқсоқоли элига ён босмас. Бордир мақол:
"Лўлидан чиқса катта, ўз ўтовин талайди".

3

Чўққида турибсан, кимки ёнингга
Чиқмоқ истаса, у наздинда ёвдай.
Худбинлик тегмаган бўлса жонингга,
Яшайвер баландда яккамоховдай.

4

У ёш эди, талант эди, ғаюр каслардан
Озор чекди амал дароз этган дастлардан.
Вақти келиб, мансаб теккач, билдик, ўзи ҳам
Бахилликда қолишмаскан ўша пастлардан.

5

Мен учкунман, сенинг ниятинг кўп бад,
Ғаюрсан, ўчирмоқ – пуфлашдан мақсад.
Пуфлаганинг сайин учкун бадтарроқ
Ловуллар, бу ҳикмат Тангридан, албат.

6

Кўтаролмай тўхтаيمان тин олиб ҳар қадамда,
Шундайин бир юксанки, тангрига на шукримсан.
Итқитиб ташлай дейман, алам қилар одамга,
Иложсизман, не қилай, елкамдаги букримсан.

7

Гар шернинг оғзида бўлса насибанг
Қўркмасдан яқин бор, тортиб ол, инсон.
Қўркоқ ва журъатсиз кимса ҳаётда
Ўз ўрнин тополмас ҳеч вақт, ҳеч қачон.

8

Олтиндир деб юрган матоҳинг қалай
Ё оддий жез чиқса, аҳволинг қалай?
Иблис бўлиб чиқди мен топинган зот
Ҳасрат гулханига жонимни қалай.

9

Тангри барҳақ, инсон деган иморат
Эмас фақат гўшту пўстдан иборат.
Бу бинонинг устунлари иймондан
Бино бўлса, нақши – тақво, ибодат.

10

Ибодатсиз кимса – бечора банда,
Дунё қувиш ила овора банда.
Қанча қувсин тутолмади, тутолмас,
Бандалигини билсайди зора банда.

11

Бировга буюрмас бировнинг моли,
Азалдан дунёнинг шу қийлу қоли.
Эгасига вафо қилмаган зардан
Фақат нодон кимса излайди толе.

12

Соч-соқол оқарган, аммо кўнгил ёш,
Кексалик олдида эгнинг келмас бош.
Муриган сабзини ошга босмоқлик
Ярамас, ланждур ош – ошпаз сирри фош!

13

Сулаймон давлати бўлса инсонда
Ва Ҳотам ҳиммати жўш урса қонда,
Саховат ганжидан зар сочсин - бекор,
Қайнамаса ғариб осган қозонда.

14

Кўкда чақмоқ чақиб солса-да сурон
Қўркмас тегирмонда туғилган сичқон.
Зиндонда туғилиб улғайган кимса
Демиш: "Ҳеч қўрқинчли эмасдир зиндон!"

15

Ким пул санар, ким тўнининг ямоғини,
Эшак қурти босган кимнинг димоғини.
Кўпни кўрган оппоқ сочли дунё эса
Ҳайрон, билмас бирор нима демоғини.

16

Инсон ким? Ё нима? Недур сифоти?
Қандайин махлуқ у? Не асл зоти?
Сабаб не оламда мавжудлигига?
Қайси оқибатга каффорат оти?

17

Эртанги кун мавҳум биза, алдамчидир бугунимиз.
Юз йилдан сўнг тўзғиб кетгай қолмас ҳатто куқунимиз. Тўкилгаймиз
зарра-зарра тупроқ наҳот сўнгги марра?
Бор ҳақиқат бўлиб аён ечилгайдир тугунимиз.

18

Боймисан, камбағал, ё мискин гадо?
Инсоний бурчингни айлагин адо.
Бурчини унутган, ерга кулоқ сол,
Тупроқдан келмоқда қандайин садо.

19

Битга хурмо билан озикланган жон
Деди: “Шукур, тангрим, сендан бу эҳсон”.
Мингта хурмозорга соҳиб кимсадан
Баланд эди шавқи, кўкси – нақ осмон.

20

Шукри йўқ кимсага Қорун сарвати,
Фаридун давлати, Рустам савлати.
Муяссар бўлса-да, ҳамон у – нолон,
Ошса ошар, камаймагай ғурбати.

21

Мунофиқдай икки юзи қаро йўқ,
Икки юзи қароликдай бало йўқ,
Айласа аҳд, инонмангиз адо йўқ,
Қиёматда Ҳақдин унга ато йўқ.

22

Қофиябоз тўти, назмбоз майна.
Хас-хашакни қўюб хоҳ шакар чайна.
Барибир булбуллик рутбаси сенга
Насиб бўлмас, ўзни ўлдир, минг қийна.

23

Элга жафо қилма, эй жафожў зот,
Қалбингдан зулмни ирғит, юлиб от.
Ҳар не ёмонликдан ўзни тиймоқлик
Эзгулик йўлида, билсанг, бир жиҳод.

24

Дединг: "Меникидир ёшлик – боқий бахт,
Меники шу ҳусн – олтин каби нақд"
Сеники эмаскан, англадинг ул кун,
Омонатин тортиб олганида Вақт.

25

Кексалик онлари қоқмоқда эшик,
Билдинг: "Дунё асли эмаскан бешик".
Афсус, ичолмадинг толе шаробин,
Бўм-бўш даврон тутган жом, чунки тешик.

26

Ерданми, кўкданми, келди битта сас:
“Ҳадеб совурмагил, ҳой исрофгар, бас.
Омад юз ўгирган бир қаро кунда
Тукканинг ярайди, туққанинг эмас”.

27

Бир кас емай-ичмай йиғди мол-дунё,
Бировга битта хас бермади ҳатто.
Тангри демиш: “Унга беҳишт эшигин
Очгандим, дўзахни танлади аммо”.

28

Не қилай ёнимда ётур нозанин,
Нозик андомида ширин ноз анинг.
Биқинига секин қўл солай десам,
Хуркарми, кўксида қўш парвоз анинг.

29

Нега гўзаллардан кўрқасан, нодон,
Арш сенга айш учун тузатмиш айвон.
Тутсанг-чи жонона узатган жомни,
Сипқор, шояд дилдан кетгай дард-армон.

30

Севги нима? Дардми? Куфроналикми?
Ёки Яратганга шукроналикми?
Саробми ё соқий тутган шаробми?
Мастликми ва ёки девоналикми?

31

Ойдин кеча... Оппоқ илон қўйнимда,
Оппоқ бадан... Оппоқ қўли бўйнимда.
Оппоқ тонгга пешвоз чиқдим, ҳижроннинг
Қабосини ечиб отдим эгнимдан.

32

Нозлар қилур, бол ялатмас дудоғидан.
Дедим: “Боқ кўнглима, чикур дуд охидан”.
Деди: “Йўқ, йўқ, тега кўрма, сўлиб қолгай,
Яшнаб турган гулни узма булоғидан!”

33

Нега севдинг, чидолмассан қийноққа,
Чидолмассан айроликқа, фирокқа.
Севган киши рози бўлур бир умр,
Қайғу-хасрат қабосини киймоққа.

34

Севганингга етолмассан, биласан,
Яна унга қаттиқроқ интиласан.
Ўз-ўзингга раҳминг келмас, биродар,
Ўз-ўзингни бадтар бағринг тиласан.

35

Тангри тағин синаётир сабрингни,
Ўзингни тут, йўқотмагил қадрингни.
Саодатга эришгайсан замоннинг
Синоати буколмаса қаддингни.

36

Кулиб турган гулгун юзга боқсанг-чи,
Сойдай тиниқ ой бағрида оқсанг-чи.
Парвозга шай қалдирғочдай қошлари,
Қўшилишиб сен ҳам қанот қоқсанг-чи.

37

Гўзал, гўзалларнинг сарвари сенсан!
Ошиқ қалбнинг танҳо дилбари сенсан.
Кўнгил уммонидан бир садаф топдим,
Шул садафнинг пинҳон гавҳари – сенсан!

38

Кимки қилмоқ бўлса бировни бадном,
Шаксиз ўз келмиши бўлмай қаро шом.
Ҳеч қачон отмагай тонгги, умрин у
Маломат кунжида қилгайдир тамом.

39

Ризқинг узилган куни тангрим олур жонингни,
Токи тирик экансан ҳалол егин нонингни.
У дунёда иш бермас йиққан-терган давлатинг,
Баски ҳаром луқмага алмашма иймонингни.

40

Ризқ сени етаклар, билгисиз йўллар
Чорлар, қаршингда гоҳ саҳролар, чўллар.
Тўсиқ бўлолмагай ҳеч ким, ҳеч нима,
Ҳар қадамда ризқинг борки, У қўллар.

41

Тақвода тақвосиз кимсалар ҳам кўп.
Улар айро эмас, афсуски, тўп-тўп.
Диннинг мағзин қўйиб, пўчоғин чайнар,
Ўнг қўлида Қуръон, чап қўлида чўп.

42

Беш вақт намоз ўқир элнинг қўзича,
Май ҳам ичар чин мусулмон ўзича.
Турланади эмиб икки онани,
Ичи куфр, сирти – яхши қўзича.

43

Кўнгил кўприклари бузилмасин, дўст,
Муҳаббат риштаси узилмасин, дўст
Кўрқаман Иблисдан, манглайимизга
У сабаб айрилиқ ёзилмасин, дўст.

44

Севгимиз чин бўлса садоқат барҳак,
Гўзаллик устувор, саодат барҳак.
Рухимиз юксалгай аршгача, илло,
Ишқимизга кафил самовот барҳак.

45

Юксакликни кўзладим доим,
Дедилар: "У ўсувчан, талант!"
Тупроқ бўлди энг борган жойим,
Бўлолмадим тупроқдан баланд.

46

Мусофирлик Муҳаммаддан меросдир,
Кўпни кўрдинг, аммо кўнглинг дер: "Оздир!"
Билолмассан қайда тугар қадаминг,
Сўнгги манзилинг Балх, балки Шероздир!

47

Нодон ғами нон эса, доно ғами урфондир,
Бири қулдир ботилга, бири Ҳаққа қурбондир.
Бугуни бор нодоннинг, дононики – охират,
Бири – ўткинчи шамол, бири – собит кўрғондир.

48

Ким севгидан бахт излар, ким эса сафо излар,
Ким бевафо оламдан тахт излар, вафо излар.
Нодонга боқ, бебақо умрига бақо излар,
Доно эса ўтган ҳар лаҳзага бақо излар.

49

Тангрим, ўзинг қутказ шубҳа-гумондан,
Бандангман, Мосуво қилма имондан,
Бирни икки деган ширкдан асрагил,
Асра қасд қилган ҳар хулқи ёмондан.

50

Яхшидан боғ колар, ё обод шаҳар,
Юрт яшнар, яхшилар кўпайса агар.
Яхши бўл, сўйласин эзгу номингдан
Сен қурган бино ё сен эккан шажар.

51

Фақиримиз ундоқ, бундоқ бойимиз,
Яхши тепилмаган, хомдир лойимиз.
Жаннатдан умидвор бўлиб яшаймиз,
Биламиз, аслида, аъроф жойимиз.

52

Қайси эл қул бўлса, ғофил ботири,
Олимлари осий, шотир – шоири.
То иймонга қайтмас экан, бу элнинг,
Зулматли кунларин йўқдир охири.

53

Шарманда кўркмайди шармандаликдан,
Юз ўгирган Ҳаққа у бандаликдан.
Балчиққа ботишдан кўркмайди тўнғиз,
Гўнг ичида ҳузур қилади кўнғиз.

54

Нодон-ла тенгма-тенг, ёқама-ёқа
Бўғишсанг, бўлгайдир обрў бир чақа.
Нодонни кўрсанг, қоч етти тош йироқ,
Унга дуч келмасанг, яна яхшироқ.

55

Бахтмиди, кулфатми, англай олмадим,
Тўғри йўлни бошдан танлай олмадим.
Такдир тақсим этганида пешона
Нега мен ёруғроқ манглай олмадим?

56

Дунё манзилининг охири – қабр,
Умрингга қўйилган сўнгги нуқта – тош.
Энди маҳшаргача қилурсан сабр,
Кўксинг тўла афсус, кўзинг тўла ёш.

57

Истиғфор этмадинг, тавба қилмадинг,
Ҳақдан хабар келди, огоҳ бўлмадинг.
Пистирмадан туриб ажал сайёди
Мўлжалга олганда, аттанг, билмадинг.

58

Жоҳил, каж ва аҳмоқ бўлса аёлинг,
Ташқи душманни қўй, удир заволинг.
Заифдан заифсен кунба-кун, ҳатто
Пашшани енгишга қолмас мажолинг.

59

Кибру ҳаволанган нафсинг энди хор,
Тепадан тўқмоқ еб аҳволинг абгор.
Ялиниб – ёлворгил, илтижолар қил,
Шояд қабул этса тавбангни ғаффор.

60

Мусулмонлар, токай мазлум бўламыз?
Токай золимларга таслим бўламыз?
Кўлни кўлга берсак, жипслашсак ёвдан
Кўркмасмиз, шунда чин муслим бўламыз.

61

Пешонанг шўрин ювиб икки дарё Оролга
Элтаверди, бечора уммон бўлди туз кони.
Аммо пешонанг шўри камаймади, бадтарроқ
Шўрингга шўр қўшилди: қуриди чўнг уммонинг.

62

Бу қандай қавмки, эзар бир-бирин,
Ёвга иззат-икром, қуллуқ жойида.
Бир-бирига боқар кўтариб бурун,
Ялтоқланиб ётар душман пойида.

63

Худодан кўркса ким, кўркмайди ёвдан,
Кўркмас тўсиқ-ғовдан, ҳар не балодан.
Кўксидаги бошқа барча кўркувни
Енгдай у, паноҳ ва нажот Оллодан!

64

Ҳар бир тонгнинг бир кечаси бор,
Ҳар бир туннинг бор битта тонги.
Ҳар дарахтнинг бир сечаси бор,
Ҳар карахтнинг бор битта бонги.

65

Тириклик бир марта берилган имкон,
Ҳар нега улгургин, чиқмай туриб жон.
Шамолга совурсанг умринг нақдини,
Умид дарчасини ёпгайдир осмон.

66

Ғанимнинг шумлиги ҳалимлик билан,
Кажбахс, бедумлиги ҳалимлик билан.
Иш юритар зимдан силлик, оқибат
Бир гўлнинг гумлиги ҳалимлик билан.

67

Фикр оқсоқ бўлса, оқсар жамият,
Оқсайди ор-номус, оқсар ҳамият.
Чўбирга айланар ҳатто ғиротлар,
Ҳатто сор судралар – кесик қанотлар!

68

Илк севги бамисли қизамиқдай гап,
Гоҳо енгил кечар, гоҳо азобли.
Афсуски, қисматга беролмассан чап,
Кунлар гоҳ изғирин, гоҳо офтобли.

69

Тупроқда ҳикмат кўп, эгил, ерни ўп,
Ўпгил пойингдаги хасни, хазонни.
Ҳикматлардан сўйлар ҳатто чирик чўп,
Уйғот қалбингдаги ўлик жаҳонни.

Мундарижа

Қисматимга тангри битмиш не бало чекмоқ жафо.....	3
Борми мен нодон каби икки жаҳон оввораси.....	4
Кечди умринг, эй ғариб, ғафлатда нодонлик ила.....	5
Кулиб-кулиб.....	7
Жумақул Қурбонга.....	8
Тонг ёришди билмагайсан, эй ғариб.....	9
Ёр томонга тортқилар дил гоҳида.....	10
Сен.....	11
Жаннат тўболари кўрсатмоқда юз.....	12
Кўзлар тўқнашдию.....	13
Сенинг кўнглинг учга бўлинган.....	13
Нима қилай, тунд ва ёввойи.....	14
Аёл мадҳи.....	14
Адабиёт - атомдан кучли.....	16
Шогирд-талаба қизларга.....	17
Нигоҳларинг барқи нақ олмос.....	19
Бир тўшакда, бир кўрпада ётиб ёнма-ён.....	20
Устозга мактуб.....	20
Ирония.....	22
Юлдуз Усмонова монологи.....	24
Севаман.....	25
Тўлқинжон марсияси.....	26
Тўртликлар.....	27

Адабий-бадиий нашр

Амир ХУДОЙБЕРДИ

ОЙДИН ЛАҲЗАЛАР

Муҳаррир: Д. Мингбоева
Бадиий муҳаррир: Ф. Назарова
Техник муҳаррир: Шаҳриёр

"Akademnashr NMM" томонидан нашрга тайёрланган

Босишга рухсат этилди: 05.12.08. Қоғоз бичими: 84x108 1/32. Офсет босма.
Офсет қоғози. Адади: 1 000 нусха. Босма т.: 2,5. Баҳоси келишнлган нарҳда.
Буюртма №11.

«NIHOL» нашриёти.

«OFSET PRINT» МЧЖ босмахонасида чоп этилди.

Нашриёт ва босмахона манзили:
Тошкент, ш., Чилонзор 22-даҳа Б. Иноятов кўчаси - 20 «а»